

שיר השירים

מוסיקה להצגה תנכית למקהלה, סולנים ותזמורת

על-פי פסוקי שיר השירים המקראי מאת

ניסים ניסימוב

בכורה – קיבוץ מעברות תש"ו

במלאות עשרים שנה להתארגנות הקבוצה המייסדת

ספטמבר 1945

ביצוע מחודש – קיבוץ שדה-בוקר תשס"ח

במלאות עשור לפסטיבל 'צלילים במדבר'

דצמבר 2007

עריכת התווים וחלוקתם לפרקים,

פתיחה, קטעי מעבר, עיבודים והדרן –

זמר אלטיצור ומיכאל וולפה

תוכנית "שיר השירים" מעברות תש"ה – שדה בוקר תשס"ח

מפתח:

צהוב- ליוצרי הסרטים. ירוק- למלהינים ולמנצחים. תכלת- לכוריאוגרפים. סגול- לקוראים.

1. פתיחה אינסטרומנטלית:

פתיחה זו מלווה סרטון וידיאו ובו צילומים ישנים מימי העליות הראשונות (לא מופיעה בהקלטה).

2. סרט ובו ראיון עם מיה שביט:

מיה מציגה את סיפורה האישי וסיפור גילוי היצירה.
דבריה מלווים בקטע תזמורתי (לא מופיע בהקלטה).

3. קריאה בשיר השירים:

שמעון טריקי עולה לבמה וקורא משיר השירים פרק א' בנוסח יהודי מרוקו.

4. התחלת היצירה למקהלה ותזמורת במקביל לסרט:

(TRACK 1)

תזמורת ומקהלה:

"שיר השירים אשר לשלמה" (פרק א', פס' א).

הטקסט שהמקהלה שרה מוצג על המסך.

קטע תזמורתי: בו מוצג סרט של נוף עבר והווה בקיבוץ מעברות.

תזמורת ומקהלה:

"עורי צפון ובואי תימן הפיחי גני ייזלו בשמיו יבוא דודי לגנו ויאכל פרי מגדיו" (פרק ד', פס' ט"ז).

הסרט על קיבוץ מעברות ממשיך עד סיום קטע זה.

5. קריאה בשיר השירים:

אלי ניר עולה לבמה וקורא משיר השירים פרק ב' בנוסח יהודי תימן.

6. מחול ראשון לקבוצה גדולה של רקדנים:

(TRACK2)

מבוא תזמורתי ואחר כך מקהלה ותזמורת ולסירוגין מעברים תזמורתיים:

(כי) הנה הסתיו עבר הגשם חלף הלך לו. הניצנים הניצנים הניצנים (בראו) בארץ עת הזמיר הגיע וקול התור נשמע בארצנו. יג: התאנה חנטה פגיה והגפנים סמדר נתנו ריח קומי לך רעיתי יפתי קומי ולכי לך."

הנה הסתיו עבר הגשם חלף הלך לו. (פרק ב', פס' י"א – י"ג).

קטע תזמורתי נוסף, ראשיתו איטי ואחר כך ריקודי, ובסיומו מצטרפת המקהלה:

עלי באר באר עלי באר חפרוה שרים כרוה נדיבי עם.

עלי באר עלי באר עלי עלי. (טקסט מושפע משיר השירים אך חדש).

לאורך כל קטע המחול הראשון, המלווה בתזמורת ובמקהלה מוצג הטקסט על מסך.

7. סרט ובו ראיון עם מיכאל וולפה:

מיכאל מציג את ההיבט התמלילי והמוסיקאלי של היצירה.
דבריו מלווים בקטע תזמורתי (לא מופיע בהקלטה).

8. קריאה בשיר השירים:

שלמה הראל עולה לבמה וקורא משיר השירים פרק ד' בנוסח יהודי פרס.

9. מחול שני לקבוצה מצומצמת של רקדנים:

(TRACK 3)

סולנית שרה קטע סוער וקצר:

"עורי צפון ובראי תימן הפיח גני יזלו בשמיו יבוא דודי לגנו ויאכל פרי מגדיו." (פרק ד', פס' ט"ז)
המקהלה עונה בלה לה לה...

הסולנית שרה קטע איטי ושלן, החוזר פעמיים:

"סמכוני באשישות רפדוני בתפוחים כי חולת אהבה אני חולת אהבה אני."

"סמכוני באשישות רפדוני בתפוחים כי חולת אהבה אני חולת אהבה אני." (פרק ב', פס' ה')

לאורך כל קטע המחול השני, המושר בעיקר על ידי הסולנית, מוצג הטקסט על מסך.

10. מחול שלישי לשני רקדנים, בן ובת:

(TRACK 4)

דואט לשני זמרים:

"אני לדודי ודודי לי אני לדודי ודודי לי אני לדודי ודודי לי"
(ובמקביל)

"אנה הלך דודך היפה בנשים אנה פנה דודך ונבקשנו עמך. דודי ירד לגנו לערוגות הבשם לרעות
לרעות בגנים וללקוט ללקוט שושנים" (פרק ו', פס' א')

הסבי עיניך מנגדי שהם הרהיבוני שערך כעדר העיזים שגלשו מעל גלעד" (פרק ו', פס' ה')
"אני לדודי ודודי לי אני לדודי ודודי לי".

הטקסט שהסולנים שרים מוצג על המסך.

11. קטע קנון תזמורתי מלווה סרט:

התזמורת מנגנת קנון קצר (רק חלק קטן מקטע זה מופיע בסיום טרק 4, והוא ישמש לקנון שינוגן על ידי
התזמורת).

במקביל מוצג סרט ובו רצף של נופים מן הנסיעה מקיבוץ מעברות דרומה.

12. מחול רביעי בשלושה חלקים, לקבוצה גדולה של מבוגרים ושל ילדים:

(TRACK 5)

קטע תזמורתי ("מחול חרבות"):

ריקוד מרובה משתתפים מבוגרים המקדים את כניסת הילדים.

קטע למקהלת ילדים ותזמורת:

"שועלים שועלים שועלים שועלים שועלים שועלים שועלים שועלים שועלים שועלים
קטנים מחבלים כרמים שועלים קטנים מחבלים כרמים" (פרק ב', פס' ט"ו)

הילדים שרים ורוקדים.

קטע מהיר לתזמורת ולמקהלה:

"עורי צפון ובראי תימן הפיחי גני יזלו בשמיו" (פרק ד', פס' ט"ז)

המבוגרים מצטרפים אל הילדים למחול רב רושם.

הטקסט שהילדים והמקהלה שרים מוצג על המסך.

13. דברי הסבר על פרשנות שיר השירים:

עומרי נחמיאס קורא טקסט ובו פרשנויות שונות של המסורת היהודית לשיר השירים, הנמצאות ברקע ליצירתו של ניסימוב.

דבריו מלווים בקטע תזמורתי (לא מופיע בהקלטה).

מיד אחריו קוראת אילנה ביטון את פרק ו' בנוסח אשכנזי.

14. קטע למקהלה ולתזמורת, ללא מחול, בשילוב צילומי סטילס:

(TRACK 6)

רצף של קטעי מקהלה קצרים בליווי התזמורת עם מעברים קצרים ביניהם:

"אנה הלך דודך היפה בנשים אנה פנה דודך ונבקשנו עמך. דודי ירד לגנו לערוגות הבשם לרעות לרעות בגנים ולקוט ללקוט שושנים". (פרק ו', פס' א')

"אני לדודי לדודי אני לדודי ודודי לי".

"אני לדודי ודודי לי אני לדודי ודודי לי".

"הסבי עיניך מנגדי שהם הרהיבוני, שערך כעדר העיזים שגלשו מעל גלעד".

"אני לדודי ודודי לי אני לדודי ודודי לי". (פרק ו', פס' ה')

"שמאלו תחת (ל)ראשי וימינו תחבקני"

שמאלו, שמאלו תחת ראשי וימינו תחבקני."

בקטע מרכזי זה המקהלה במרכז. צילומי סטילס מהווי החיים אז והיום מלווים את הקטע.

הטקסט שהמקהלה שרה מוצג על המסך.

קטע מקהלה מסיים של חטיבה זו:

"(כי) הנה הסתיו עבר הגשם חלף הלך לו. יא: הניצנים הניצנים הניצנים (נראו) בארץ עת הזמיר הגיע וקול התור נשמע בארצנו. יג: התאנה חנטה פגיה והגפנים סמדר נתנו ריח.

קומי לך רעיתי יפתי קומי ולכי לך."

"הנה הסתיו עבר הגשם חלף הלך לו." (פרק ב', פס' י"א)

בקטע רב רושם זה מתרכזים צילומי הסטילס בנופי הארץ המרהיבים אז והיום.

הטקסט שהמקהלה שרה מוצג על המסך.

15. מחול חמישי לשני רקדנים, בן ובת וכניסת הקורא האחרון:

(TRACK 7)

קטע לסולנית ותזמורת:

"סמכוני באישיות רפדוני בתפוחים כי חולת אהבה אני חולת אהבה אני". (פרק ב', פס' ה')

ריקוד של סולנית אחת.

הטקסט שהמקהלה שרה מוצג על המסך.

קטע תזמורתי (עם מקהלה ללא מילים) מלווה התרחשות תיאטראלית:

חיזור ומשבר ביחסי האוהבים מומחשים על ידי שני הרקדנים.

קטע לחליליות:

בסיום קטע זה יוצאים האוהבים מן הבמה והחליליות ממשיכות לנגן במהלך עלייתו לבמה של הקורא האחרון- יעקב שמול. (רק תחילתו של קטע זה מופיעה בסיום טרק 7. הקטע ירחב כך שיספיק לעליית הרקדנים).

16. קריאה בשיר השירים:

יעקב שמול קורא את פרק ח' בשיר השירים בנוסח יהודי תוניס.

17. מחול שישי של כל הרקדנים - מבוגרים, ילדים וסולנים:

(TRACK 8)

רצף של קטעים למקהלה ותזמורת:

לה, לה, לה...הנה הדוד"

"קול דודי הנה זה בא". (פרק ב', פס' ח')

"הנה הוא בא מדלג על ההרים מקפיץ על הגבעות, ידיו גלילי זהב...שוקיו עמודי שש, ברכו כארזים

מראהו כלבנון ברכו כארזים מראהו כלבנון" (פרק ה', פס' ט"ו)

לה, לה, לה ...

"בואי כלה בואי כלה איילת ההרים שושנת הגבעות"

"יפה את (רעייתי) כתרצה נאוה את כירושלים איילת ההרים שושנת הגבעות איילת ההרים

שושנת הגבעות." (פרק ו', פס' ד')

"מי זאת עולה מן המדבר כתמרות עשן מכותרת מור ולבונה" (פרק ח', פס' ה')

לה, לה, לה ...

הנה היא מיטתו של שלמה שישים גיבורים מגיבורי ישראל. ח: כולם אחוזי חרב מלומדי מלחמה

איש חרבו על ירכו מפחד בלילות". (פרק ג', פס' ז')

לה, לה, לה ...

שמאלו תחת ראשי וימינו תחבקני שמאלו שמאלו תחת ראשי שמאלו תחת ראשי וימינו

תחבקני וימינו תחבקני.

"צאנה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו וביום שמחת לבו".

(פרק ג', פס' י"א)

לאורך קטע זה הולך המחול ומתהווה למעגל עצום של רקדנים, העולים בהדרגה ומצטברים לחזיון

שאוירתו רבת הוד.

הטקסט שהמקהלה שרה מוצג על המסך.

18. קריאה בשיר השירים על ידי המקהלה ללא תזמורת:

כל הקוראים נאספים למרכז הבמה, לצד הרקדנים ושרים ביחד עם המקהלה את היצירה "עורי צפון" של

יחזקאל בראון על פי לחן של דב כרמל (קטע זה איננו מופיע בהקלטה. יש לארגן לו תווים מסודרים עם

הכפלה אפשרית בתזמורת ליתר בטחון).

בזמן השירה מוקרנות תמונות סטילס של נוף שדה- בוקר.

19. סיום היצירה במחול השביעי, במקביל לסרט:

(סיום TRACK 8)

קטע תזמורתי ("מחול חרבות"):

ריקוד של המבוגרים והילדים הפותחים את המעגל ומקדימים את כניסת צמד הסולנים.

קטעי מקהלה ותזמורת עם מעברים תזמורתיים קצרים ביניהם:

"שובי, שובי השולמית שובי, שובי ונחזה בך, מה תחזו בשולמית כמחולת המחניים".

"שובי שובי השולמית שובי שובי ונחזה בך". (פרק ז', פס' א')

"מה יפו פעמייד בנעלים בת נדיב". (פרק ז', פס' ב')

"שובי שובי השולמית שובי שובי ונחזה בך"

"עורי צפון ובואי תימן הפיחי גני יזלו בשמיו". (פרק ד', פס' ט"ז)

הרקדנים הסולנים רוקדים במקביל לריקוד פשוט של שאר הרקדנים, ההולכים ונאספים לקידה.

הסרט שמוקרן בסיום חוזר אל תמונות הנוף של מעברות, הנסיעה דרומה ושדה-בוקר.

20. מוסיקה להדרן:

חוזרים על "כי הנה הסתיו עבר" (TRACK 2) כשכל משתתפי הערב והקהל מצטרף לשירה.